

BÁO CÁO THAM LUẬN CỦA HỘI NÔNG DÂN VIỆT NAM
Về bài học kinh nghiệm của Hội Nông dân qua 5 năm
thực hiện Chỉ thị số 40-CT/TW của Ban Bí thư khóa XI về tăng cường sự
lãnh đạo của Đảng đối với tín dụng chính sách xã hội

Các chương trình tín dụng chính sách xã hội trong thực hiện mục tiêu giảm nghèo bền vững, bảo đảm an sinh xã hội được ban hành là sự đột phá trong tư duy lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng và Nhà nước đối với công cuộc xóa đói, giảm nghèo, tạo sự chuyển biến nhận thức mạnh mẽ trong toàn hệ thống chính trị, từ các cấp ủy Đảng, chính quyền, các ngành đó là chuyển mạnh cách làm từ “cho người nghèo con cá bằng đưa cần câu”. Qua đó đưa nguồn vốn tín dụng chính sách đến với người nghèo và các đối tượng chính sách, làm thay đổi tích cực trong cách thức sản xuất, kinh doanh của họ, thúc đẩy họ tìm cách làm, sử dụng vốn có lợi nhất, bớt dần tư duy của sự ỷ lại, để vươn lên thoát nghèo, đồng thời đây là một nguồn lực quan trọng cho họ có “vốn” mở rộng phát triển sản xuất kinh doanh, nâng cao thu nhập thoát nghèo.

Nhận thức tầm quan trọng của tín dụng chính sách đối với công tác giảm nghèo và hỗ trợ đối tượng chính sách, ngày 22/11/2014, Ban Bí thư Trung ương Đảng Khóa XI đã ban hành Chỉ thị số 40 về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với tín dụng chính sách xã hội” (gọi tắt là Chỉ thị 40). Đây là sự chỉ đạo đúng đắn, kịp thời, rất phù hợp và mang tính chiến lược của Đảng, Nhà nước để cả hệ thống chính trị cùng chung sức hỗ trợ, giúp đỡ thúc đẩy nhóm yếu thế nhất trong xã hội vươn lên.

Hội Nông dân Việt Nam - có hệ thống tổ chức rộng khắp cả nước, từ Trung ương đến cơ sở, đến chi, tổ Hội ở thôn, bản... với hàng vạn cán bộ Hội và trên 10 triệu hội viên nông dân luôn tích cực thực hiện nhiệm vụ được Đảng, Nhà nước giao nhằm chăm lo, bảo vệ quyền, lợi ích của hội viên, nông dân. Những năm qua, thực hiện chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, các cấp Hội luôn đồng hành cùng Ngân hàng Chính sách xã hội (NHCSXH) triển khai thực hiện các chương trình tín dụng chính sách đến hộ nghèo và các đối tượng chính sách khác trên khắp cả nước góp phần tích cực thực hiện chương trình mục tiêu quốc gia giảm nghèo bền vững. Hội đã và đang phát huy tích cực vai trò chủ thể của nông dân trong phát triển nông nghiệp, xây dựng nông thôn mới, trong đó, đặc biệt chú trọng đến hoạt động giúp đỡ, hỗ trợ hội viên nông dân phát triển sản xuất, kinh doanh, nâng cao thu nhập, cải thiện đời sống, đặc biệt là với hộ nghèo và các đối tượng chính sách.

Các cấp Hội nhận thức rõ hoạt động hỗ trợ tín dụng chính sách là một trong các giải pháp quan trọng để thực hiện có hiệu quả nhiệm vụ vận động, hỗ trợ hội viên, nông dân phát triển kinh tế và thúc đẩy các phong trào thi đua do Hội phát động, mà trọng tâm là phong trào "Nông dân thi đua sản xuất kinh doanh giỏi, đoàn kết giúp nhau làm giàu và giảm nghèo bền vững". Mỗi năm có hơn 3,55 triệu hộ nông dân đạt danh hiệu nông dân sản xuất, kinh doanh giỏi các cấp, trong đó không ít từ hộ nghèo, hộ cận nghèo, hộ mới thoát nghèo vươn lên.

Thực hiện Chỉ thị 40, trong những năm qua, Hội Nông dân Việt Nam đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo tới Hội Nông dân các cấp, thực hiện phối hợp chặt chẽ với NHCSXH và chính quyền địa phương các cấp tổ chức thực hiện tốt những nội dung công việc đã ký kết trong quy trình cho vay hộ nghèo và các đối tượng chính sách: chú trọng đẩy mạnh mở rộng tín dụng, nâng cao dư nợ và chất lượng tín dụng chính sách, nâng cao chất lượng hoạt động các Tổ TK&VV; đẩy mạnh tuyên truyền, phổ biến nội dung Chỉ thị 40, các chủ trương, chính sách mới của Đảng, Nhà nước, của NHCSXH đến cán bộ, hội viên, nông dân và Ban quản lý Tổ TK&VV; triển khai thực hiện Chỉ thị 40, kế hoạch theo Quyết định số 401/QĐ-TTg ngày 14/3/2016 của Thủ tướng Chính phủ triển khai Chỉ thị 40; kiện toàn lãnh đạo đại diện hội nông dân các cấp tham gia hội đồng quản trị, ban đại diện hội đồng quản trị cấp tỉnh, cấp huyện và ban chỉ đạo giảm nghèo cấp xã; hàng năm, quán triệt, giao chỉ tiêu thi đua cho các tỉnh, thành hội triển khai các nội dung nhiệm vụ trọng tâm trong công tác ủy thác; tham mưu, đề xuất các giải pháp mở rộng tín dụng, góp phần hạn chế tín dụng đen; thu hồi nợ quá hạn; xóa "xã trắng" chưa có Tổ TK&VV thực hiện ủy thác với NHCSXH; các cấp Hội trực tiếp tổ chức đoàn và cử cán bộ tham gia các đoàn kiểm tra giám sát về hoạt động ủy thác ở các địa phương;...

Cùng các hoạt động đó, các cấp Hội luôn chú trọng công tác tập huấn để nâng cao nhận thức, kiến thức, kỹ năng cho cán bộ Hội, đặc biệt là cán bộ phụ trách nhiệm vụ ủy thác, các Tổ trưởng Tổ TK&VV hiểu rõ vai trò và trách nhiệm của mình trong thực hiện nhiệm vụ, xem hoạt động tín dụng ủy thác là một trong những giải pháp hỗ trợ hội viên nông dân mở rộng sản xuất, nâng cao thu nhập, thoát nghèo bền vững.

Để giúp hội viên, nông dân sử dụng vốn vay hiệu quả, các cấp Hội tích cực tập huấn, hướng dẫn quản lý sử dụng vốn cho hàng triệu lượt hội viên, nông dân, đồng thời phối hợp với ngành nông nghiệp đẩy mạnh việc chuyển giao tiến bộ KHKT cho trên 5 triệu lượt hội viên, nông dân nhằm giúp các hộ nông dân vay vốn biết ứng dụng tiến bộ KHKT vào sản xuất, chăn nuôi, trồng trọt, chuyển đổi cơ cấu mùa vụ, nâng cao hiệu quả kinh tế.

Đến nay, có 100% hội nông dân cấp tỉnh và cấp huyện ký văn bản thỏa thuận với NHCSXH cùng cấp; 100% hội nông dân cấp xã trong cả nước đã ký hợp đồng ủy thác với phòng giao dịch NHCSXH cấp huyện. Dư nợ các chương trình tín dụng chính sách ủy thác qua tổ chức Hội đạt 65.262 tỷ đồng (tăng 22.640 tỷ đồng so với cuối năm 2014), thông qua 54.504 Tổ TK&VV, cho 2.015.491 thành viên, chiếm tỷ trọng 30,6% tổng dư nợ của Ngân hàng CSXH ủy thác, mức tăng trưởng dư nợ bình quân đạt 7,7%/năm. Bên cạnh đó, các cấp Hội đã tích cực tuyên truyền cho hội viên, nông dân gửi tiết kiệm thông qua Tổ TK&VV. Tỷ lệ hộ tham gia gửi tiết kiệm đạt hơn 99% với số dư tiền gửi tiết kiệm 3.149 tỷ đồng, bình quân số dư tiền gửi tiết kiệm của mỗi Tổ đạt 57,81 triệu đồng, chiếm tỷ lệ 99,93% số Tổ, với 2.036.190 thành viên tham gia tiết kiệm tự nguyện, bình quân số dư tiền gửi tiết kiệm của mỗi thành viên đạt 1,55 triệu đồng.

Doanh số cho vay từ 2014 đến nay đạt gần 77.000 tỷ đồng, đã giúp cho trên 3 triệu lượt hộ nghèo, hộ cận nghèo và các đối tượng chính sách được vay vốn phát triển sản xuất; 132.472 em học sinh, sinh viên có hoàn cảnh khó khăn được vay vốn đi học, góp phần tạo việc làm cho trên 12 nghìn lượt lao động, trên 2 triệu công trình nước sạch và vệ sinh môi trường và hơn 115 nghìn căn nhà cho hộ nghèo được xây dựng... Nguồn vốn tín dụng ưu đãi thực sự là một chính sách có hiệu quả trong việc thực hiện giảm nghèo bền vững, góp phần giúp người nghèo cải thiện đời sống vật chất, nâng cao đời sống văn hóa, tinh thần, hướng tới thực hiện mục tiêu giảm nghèo đa chiều, bền vững.

Có thể khẳng định phương thức ủy thác qua các đoàn thể chính trị - xã hội trong quy trình cho vay vốn đối với hộ nghèo và các đối tượng chính sách khác mà NHCSXH và các tổ chức chính trị - xã hội đang thực hiện là cách làm sáng tạo, riêng có của Việt Nam, phù hợp với đặc điểm chính trị, kinh tế, xã hội đất nước nên đã phát huy tích cực hiệu quả sử dụng vốn của Ngân hàng. Các chương trình tín dụng chính sách làm thay đổi cách nghĩ, cách làm của người dân, chuyển từ sản xuất nhỏ lẻ, manh mún dần sang sản xuất hàng hóa; từ kinh tế hộ đơn lẻ sang hợp tác, liên kết, liên doanh theo chuỗi; từ sản xuất theo kinh nghiệm truyền thống dần sang ứng dụng khoa học công nghệ; từ coi trọng về số lượng sản phẩm sang chất lượng, giá trị lợi nhuận gắn với an toàn thực phẩm và phát triển bền vững. Vì vậy, thu nhập bình quân đầu người/năm ở nông thôn tăng nhanh hơn tốc độ tăng thu nhập của người dân đô thị, tăng 3,92 lần từ mức 9,15 triệu năm 2008 lên mức 35,88 triệu đ/người năm 2018. Tỷ lệ hộ nghèo giảm từ 5,97% (năm 2015) xuống còn dưới 4% vào cuối năm 2019.

Sự phối hợp giữa ngân hàng và các cấp Hội đã tạo điều kiện thuận lợi trong việc chuyển tải vốn đến hội viên, nông dân, mang lại lợi ích thiết thực là điều kiện

quan trọng để hội viên, nông dân có cơ hội đầu tư mở rộng sản xuất, thâm canh, tăng năng suất, tăng thu nhập cho từng gia đình, vươn lên thoát nghèo và làm giàu, con em những gia đình khó khăn có cơ hội học tập, bộ mặt nông thôn thay đổi, góp phần tích cực thực hiện chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới. Hoạt động ủy thác tín dụng chính sách thông qua các tổ chức chính trị - xã hội góp phần củng cố lòng tin của người dân vào Đảng, Nhà nước, tăng cường củng cố mối quan hệ mật thiết Đảng - Nhà nước - Nhân dân.

Trải qua 05 năm từ khi Chỉ thị 40 ban hành và hơn 16 năm đồng hành cùng NHCSXH triển khai thực hiện các chương trình tín dụng chính sách xã hội giúp hội viên, nông dân xóa đói giảm nghèo, đảm bảo an sinh xã hội, Hội Nông dân Việt Nam đã rút ra một số bài học kinh nghiệm như sau:

Một là, phải chủ động trong tham mưu, tạo sự quan tâm lãnh đạo chỉ đạo tích cực của cấp ủy, chính quyền các cấp; đồng thời xây dựng được cơ chế phối hợp đồng bộ, chặt chẽ, cụ thể giữa Hội Nông dân và NHCSXH; làm tốt công tác tuyên truyền để phát huy tinh thần chủ động, trách nhiệm của hội viên, nông dân nhất là những người thuộc diện được thụ hưởng các chính sách tín dụng ưu đãi.

Hai là, phải phân công, bố trí ổn định cán bộ làm công tác ủy thác có đủ năng lực, trình độ, nhiệt tình trách nhiệm để chỉ đạo và tổ chức thực hiện ủy thác ở các cấp Hội. Coi trọng công tác đào tạo, tập huấn nghiệp vụ cho cán bộ Hội và cán bộ Tổ TK&VV.

Ba là, ban thường vụ Hội các cấp, nhất là cấp xã cần chủ động, phối hợp chặt chẽ với chính quyền và NHCSXH trong xây dựng chương trình, kế hoạch hoạt động hàng năm để tiếp nhận được nguồn vốn ủy thác, gắn kết giữa việc cho vay vốn với các chương trình phát triển kinh tế - xã hội của địa phương, và thực hiện các chương trình, nghị quyết của Hội.

Bốn là, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát hoạt động ủy thác của Hội cấp trên đối với cấp dưới, đối với Tổ TK&VV; kiểm tra, giám sát và hướng dẫn hộ vay sử dụng vốn đúng mục đích, đạt hiệu quả. Thực hiện nghiêm túc chế độ thông tin, báo cáo, giao ban, sơ kết, tổng kết theo định kỳ.

Để Chỉ thị 40 tiếp tục phát huy hiệu quả hơn nữa đối với xóa đói, giảm nghèo, bảo đảm an sinh xã hội và góp phần tích cực xây dựng nông thôn mới, Hội Nông dân Việt Nam đề xuất với Đảng, Nhà nước, các bộ, ban, ngành liên quan một số kiến nghị như sau:

- Có chính sách tích cực đầu tư hỗ trợ vùng biên giới, vùng đồng bào dân tộc khó khăn nhằm an dân, tạo sinh kế giảm tối đa di dân (tự phát) đi đến nơi khác Nhà nước lại phải bỏ tiền tái định cư, đồng thời quan tâm đầu tư nguồn vốn vay ưu đãi

của Nhà nước hỗ trợ các hộ thuộc chính sách của vùng biên giới, khó khăn để các hộ có vốn đầu tư phát triển sản xuất, ổn định đời sống định cư tại chỗ.

- Cần tiếp tục quan tâm, rà soát, chỉnh sửa, bổ sung, ban hành hoàn thiện các chính sách, pháp luật để tạo lập và phát triển nguồn vốn ổn định, bền vững cho NHCSXH giúp nông dân vay vốn với số lượng, mức vay lớn hơn, thời gian dài hơn để thúc đẩy phát triển nông nghiệp, nông thôn. Đồng thời chỉ đạo UBND các cấp, các ngành liên quan phối hợp chặt chẽ hơn nữa với NHCSXH trong việc nâng cao công tác tuyên truyền chính sách tín dụng; lồng ghép các chương trình khuyến nông, khuyến lâm, khuyến ngư... với tín dụng chính sách xã hội; bồi dưỡng chuyên giao tiến bộ khoa học kỹ thuật, kinh nghiệm sản xuất kinh doanh nhằm giúp hộ nghèo và các đối tượng chính sách khác sử dụng vốn có hiệu quả.

- Tiếp tục duy trì và tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến Chỉ thị 40, các chủ trương, chính sách tín dụng ưu đãi của Chính phủ, quy định của NHCSXH đến các tổ viên và hộ vay vốn một cách kịp thời.

- Giải quyết kịp thời các trường hợp xử lý rủi ro để tránh ảnh hưởng đến đánh giá chất lượng hoạt động của tổ và của các cấp Hội.

- Chú trọng công tác sơ, tổng kết hoạt động thực tiễn để có sự tổng hợp, đánh giá đúng thực trạng, xu thế biến đổi đối tượng thụ hưởng chính sách tín dụng ưu đãi theo sự phát triển kinh tế - xã hội, từ đó có những tham mưu, đề xuất Chính phủ, Quốc hội, Trung ương Đảng ban hành những chủ trương, chính sách phù hợp, kịp thời.

- Tăng cường hơn nữa công tác phối hợp hoạt động với tổ chức chính trị xã hội các cấp, hoạt động ủy thác cho vay qua Tổ TK&VV do các tổ chức Hội quản lý. Hàng năm, tổ chức mở các lớp tập huấn để bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho cán bộ Hội đoàn thể nhận ủy thác, Tổ TK&VV để không ngừng nâng cao hiệu quả của chính sách tín dụng; đồng thời kịp thời đề xuất khen thưởng đối với những tập thể, cá nhân làm tốt công tác thực hiện ủy thác.

Xin trân trọng cảm ơn và kính chúc sức khỏe các đồng chí. Chúc Hội nghị thành công tốt đẹp!